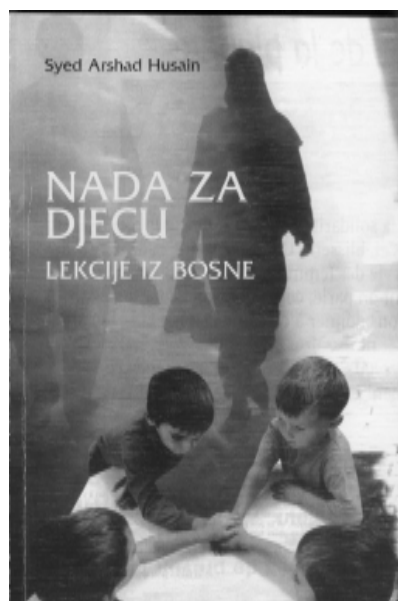

KNJIGA O LIJEČNIČKOJ MISIJI U BOSNI

Syed Aeshad Husain: *Nada za djecu - Lekcije iz Bosne*, Behrambegova medresa, Tuzla, 2001. Prijevod sa engleskoga: Razim Čolić, Amra Delić, Elma Dizdar, Mevludin Hasanović

Sve i kad bismo htjeli, ne bismo se mogli sjetiti koji su sve humanitarni radnici posljednjih deset godina *špartali* Bosnom uzduž i poprijeko. Najviše u vrijeme njezina stradanja od 1992. do 1995. godine. Dolazili su iskreni prijatelji, avanturisti, probisvijeti, obavještajci, slučajni putnici, oni koji su žarko htjeli pomoći (i pomagali su) i oni koji su prezali kako da što više odmognu. Dolazili su iz svih krajeva svijeta. Bosna je bila bolni prostor svjetske nade da je moguće oduprijeti se pošastima i zlu i moralne kušnje bezmalo planetarnih razmjera. Mnogi su pisali knjige o tim svojim putovanjima. Malo je tog štiva prevedeno na bosanski jezik. Među onima koji su boravili u Bosni i pomagali njezinoj napaćenoj čeljadi ističe se, dakako, Syed Aeshad Husain, poznati američki dječiji psihijatar indijsko-pakistanskog porijekla. Njegova knjiga o boravku u Bosni došla je, evo, u bosanskome pod naslovom *Nada za djecu - Lekcije iz Bosne*.

Kako stoji u biografskim bilješkama datim uz prevedeno djelo, dr. S. A. Husain poznat je u Americi i svijetu po svojim istraživanjima o djeci kao žrtvama seksualnog i fizičkog zlostavljanja. Od 1994. godine ovaj liječnik je sa svojim ljekarskim timom

Univerziteta u Missouriju za ispitivanje traumatičnih posljedica nad djecom poduzeo dvadeset tri putovanja u Bosnu i Hercegovinu, obučivši više od dvije hiljade nastavnika-pedagoga i preko dvije stotine stručnjaka za mentalno zdravlje, sve u službi pružanja pomoći djeci suočenoj sa traumama stečenim u ratu. Važno je spomenuti da je ovaj stručnjak svjetskog kalibra dobitnik velikog broja prestižnih svjetskih nagrada. Između ostalog, Američka psihijatrijska asocijacija dodijelila mu je nagradu "Bruno Lima" - za izvanredni doprinos u psihijatriji katastrofe, a od Američke akademije za dječiju i adolescentsku psihijatriju dobio je nagradu "Irving Phips memorial" - za dopri-

nos prevenciji mentalnih bolesti kod djece i adolescenata.

Možda upravi za to svoje razumijevanje psihologije bosanske djece u vrijeme Agresije S. A. Husain duguje činjenici da je on imao osam-devet godina kad se indijski potkontinent cijepao na Indiju i Pakistan, a on morao da s roditeljima i zavežljajima krene iz Delhija u životnu neizvjesnost. O tome su ispisane dirljive stranice u odjeljku koji se zove "Delhi". Djeca život pamte daleko bolje nego odrasli. Od kvaliteta i posljedica tog njihova *pamćenja* i razumijevanja odraslih za to *pamćenje* najčešće ovisi njihova osobna budućnost.

U *Nadi za djecu* (Lekcije iz Bosne) dr. Husain piše o svojim dolascima u našu zemlju, o susretima sa ljudima i o liječničkim problemima na koje je nailazio on i njegova medicinska ekipa. Sa Bosnom i Hercegovinom se prvi put sreo 1984. zahvaljujući televizijskoj slici Zimskih olimpijskih igara u Sarajevu, ali dolazak u sarajevski Holiday Inn deset godina kasnije imao je sasvim drukčije okolnosti i kontekste. Godine 1994. u Sarajevu je više od 55 % djece bilo izloženo snajperskoj vatri, svako drugo dijete doživjelo je tragediju u porodici ili bližoj rodbini, a mnoga su bila neposredno izložena zlostavljanjima. Cijela je Bosna bila izopkoljavana ubicama, zločincima, silovateljima. U tu su svrhu održani brojni seminari... Čitajući knjigu, mogli smo vidjeti kako su seminari za psihoterapeutsko djelovanje i ukupno angažiranje oko psihozdravstvenog zbrinjavanja djece zahvaćene neposrednim užasima rata davali dosta dobre rezultate. Sam Syed Ae-

shad Husain više će puta u knjizi naglasiti koliko je zbog svega toga bio sretan.

Autor je učinio da knjiga ne bude nimalo dosadna. Koristeći stečena znanja o povijesti Bosne, unosio je neka konkretna razmišljanja o prirodi rata u Bosni, opisivao je ljude i nijansirao njihove biografije, karaktere, prenosio mišljenja drugih, potcrtao probleme na koje je nailazio u svojoj humanitarnoj liječničkoj

praksi. Tako saznajemo u kakvim su okolnostima održani seminari u Sarajevu, Mostaru, Tuzli, šta su sve govorila različita dječija iskustva i šta bi najbolje bilo preduzeti da njihove ratne traume budu što bljeđe i neuticajnije po buduću rad i život. Kako je dr. Husain navodio i sasvim direktna imena i djece i svojih pomagača (Šaćir Čedić, Sibela Zvizdić, Tarik Obralić, Hajrudin Čevra, Dženana Zlatar, mnogi drugi), bit

će ih podosta koji će se i naći u ovoj knjizi i, prihvatajući je i kao neku vrstu udžbenika, znati šta im je raditi u susretu s djetetom koje još uvijek trpi određene psihotraumatske posljedice izazvane ratom. Autor ne zaboravlja da nas sve vrijeme podsjeća da su djeca naš najveći Božiji dar i da ovisno od odnosa prema njima ovisi i budućnost svake društvene zajednice.

m

BOŠNJAČKA KNJIŽEVNOST U SANDŽAKU

Antologija savremene poezije Bošnjaka iz Sandžaka, specijalni broj Maka, časopisa za književnost i kulturu, br. 31/32, Novi Pazar, 2001. Izbor i tekstovi-komentari Almir Zalihić

Prije tri-četiri godine štampana je u Njemačkoj (izdana je "Bosanske riječi") antologija književnosti Bošnjaka iz Sandžaka koja je nastala u XX stoljeću.

Antologiju su pripravili Nuro Sadiković i Almir Zalihić. Koliko znamo, knjiga je naišla na izuzetan odziv čitateljske javnosti i uskoro bi se moglo pojaviti i njezino drugo, vjerovatno prošireno izdanje.

Vrijedni antologičar književnosti iz Sandžaka Almir Zalihić pripremao je, evo, za novopazarski časopis *Mak* "Antologiju savremene poezije Bošnjaka iz Sandžaka". Ovakvi antologičarski izbori, koliko god bili subjektivno autorsko viđenje jednog književnog vremena, trenutka i fenomena, jako su korisni da se na jednom mjestu osjete svi "tjesni" i "široki" književnostvaralački puti bošnjačkih autora. Sandžak

je u svemu specifičan geopolitički prostor na Balkanu i Evropi. Poezija koja posljednjih godina dolazi do nas sa tih prostora nameće se kao "najpotentniji" književnostvaralački doprinos modernoj bošnjačkoj književnosti... Sam Zalihić na početku svoga uvodnog teksta ("Gospodari balansiranja iznad ispražnjenog prostora") - naslov je, vidimo, *popunjen* stanovitim, skoro transparentnim političkim konotacijama - kaže da se "gotovo sasvim van vidokruga akademske kritike, odigrao, po svemu sudeći, proces različitog (iako ne bismo mogli reći generacijskog - mada ima i tih elemenata) poimanja poezije, koji možemo posmatrati i kao smjenu poetičkih paradigmi..." U nastavku istoga teksta slijede argumentiranja "poetičkih okvira savremenih bošnjačkih pjesnika iz Sandžaka". Prema Zalihiću, oživljeno je "mističko iskustvo poezije koje se u svom rasponu kreće od one drevne 'rasprave o univerzalijama', simbolističkog naslijeđa i simbolističke filozofije pjesništva sve do reduciranog oblika estetizma kome su skloni